

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 2 mars 1932 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner angående ett samarbete mellan den organiserade arbetarrörelsen och Nationernas förbund för fredens bevarande.

Uti de likalydande, till konstitutionsutskottet hänvisade motionerna nr 218 i första kammaren av herrar *Fredrik Ström* och *Branting* och nr 323 i andra kammaren av herr *Månsson* i Furuvik har hemställts, att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att det tacktes Kungl. Maj:t att, efter närmare utformande av ett förslag enligt i motionerna angivna grunder till samarbete mellan den organiserade arbetarrörelsen och Nationernas förbund för skärpning av de i förbundsakten stadgade ekonomiska sanktionernas effektivitet, frambära detta förslag för Nationernas förbunds råd eller eventuellt inför nedrustningskonferensen i Genève.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Nationernas förbunds akt innehåller i sin 16 artikel bestämmelser om sanktionsåtgärder gentemot förbundsmedlem, som tillgriper krig i strid med aktens bestämmelser om fredlig handläggning av mellanfolklig tvist. Dessa sanktioner äro dels av ekonomisk, dels av militär art. Under det att de senare från svensk sida icke ansetts vara obligatoriska, äro däremot de förra enligt aktens uttryckliga stadgande obligatoriska. I fråga om de ekonomiska sanktionerna gäller, att förbundsmedlemmarna äro förpliktade 1) att avbryta alla kommersiella eller finansiella förbindelser med den stat, som bryter mot akten, 2) att förbjuda varje slags förbindelse mellan statens egna innebyggare och innebyggare i den stat, som bryter mot akten, samt 3) att förhindra alla slags finansiella, kommersiella eller personliga förbindelser mellan den fredsbrytande statens innebyggare och innebyggare i alla andra stater, vare sig dessa tillhöra förbundet eller icke.

Under de första åren av Nationernas förbunds tillvaro synas strävandena att icke vidare utveckla aktens sanktionssystem närmast hava avgått med seger inom förbundet. Utvecklingen slog emellertid redan efter några år om, så att de krafter, som önskade en förstärkning av garantierna för förbunds-

Bihang till riksdagens protokoll 1932. 5 saml. 4 häft. (Nr 8—9.)

aktens efterlevnad, togo överhand, vilket bland annat kom till uttryck i försöken att skapa allmänna säkerhetsavtal. Sedan dessa efter hand avförts från dagordningen, hava nämnda strävanden på skilda håll lett till avslutandet av regionala säkerhetsavtal, medan förhandlingarna inom förbundet huvudsakligen inriktats på att åstadkomma en utveckling av åtgärderna för krigs förhindrande i motsats till åtgärderna i anledning av utbrutet krig. I instruktionerna för de svenska delegerade vid den nu pågående nedrustningskonferensen har emellertid bl. a. framhållits, att det vore att förutse, att vid konferensen komme att väckas förslag, åsyftande ett förstärkande av den allmänna säkerheten genom ett utbyggande av sanktionssystemet genom närmare bestämmelser rörande sanktionsförpliktelserna enligt förbundsakten eller genom tillskapandet av en internationell ordningsmakt. Förslag i denna riktning hava ock redan väckts vid nedrustningskonferensen.

Från svensk sida har man vid skilda tillfällen ställt sig tveksam eller avvisande inför strävandena att utvidga förbundsaktens sanktionssystem. Denna hållning har haft sin grund däri, att man haft en känsla av att förbundet icke vuxit sig tillräckligt starkt. Man har hyst farhågor för att ett mera utvecklat sanktionssystem skulle för Sverige innebära en större fara för indragning i konflikter än motsvarande ökning i den egna säkerheten. En viss obenägenhet från svensk sida att ikläda sig förpliktelser, vilkas innebörd och verkan man icke helt kunde överblicka, har vid sådant förhållande gjort sig gällande. Från svensk sida har man också städse inom förbundet förfäktat den uppfattningen, att en allmän — till sina resultat likformigt verkande — överenskommelse, innebärande den största möjliga reducering av rustningarna i världen, i och för sig vore ägnad att stärka säkerheten och att sålunda ett utbyggande av sanktionssystemet icke vore en nödvändig förutsättning för allmänna nedrustningsåtgärder.

De mellanfolkliga förhållandena hava på senaste tid icke undergått någon sådan omvandling, att de synas böra föranleda ett väsentligen förändrat ståndpunktstagande till nyss berörda frågor från Sveriges sida eller än mindre ett svenskt initiativ, ledande till faktisk skärpning av förbundsaktens sanktionssystem och därmed av riskerna för vårt lands indragning i krigiska förvecklingar. Vid dylikt förhållande anser sig utskottet sakna anledning att till närmare prövning upptaga frågan om lämpligheten av den form för utvidgning av sanktionssystemet, som i motionerna åsyftas. Utskottet inskränker sig till att framhålla, att en direkt samverkan mellan enskilda organisationer inom staterna å ena sidan och Nationernas förbund å den andra skulle innebära ett tillsidosättande av vederbörande länders ansvariga regeringar, vilka i dessa frågor måste förutsättas handla i samförstånd med samma länders folkrepresentationer, och därmed också ett upprivande av de grundvalar, på vilka statsmakten inom de moderna staterna är organiserad och verksam, samt dessutom förutsätta en genomgripande omorganisation av förbundet själv. Befogenheten att gentemot en fredsbrytande stat tillgripa

ekonomiska sanktionsåtgärder, vilka i och för sig alltid äro ägnade att ut-sätta staten för risk att inblandas i en väpnad konflikt, kan redan härför näppeligen av statens högsta organ, regering och riksdag, vare sig helt eller delvis överlåtas åt enskilda sammanslutningar inom staten.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 mars 1932.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: Herrar Reuterskiöld, Sävström, Strömberg, David Bergström, greve Spens, Sundberg, Vennerström, Sandegård*, Ehrnberg, O. Fredrik Ström, Halvarsson*, Magnusson i Tumhult, Engberg, Persson i Trången*, Karlsson i Vadstena*, Holmström*, Olsson i Mora*, Fast, Björck i Kristianstad och Sandwall.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av herrar Vennerström och Engberg, som ansett, att utskottets yttrande bort hava följande lydelse:

Motionärerna ta sikte på tre ting: 1) behovet av konkret svensk lagstiftning i anslutning till förbundspaktens föreskrifter om ekonomiska sanktioner; 2) behovet av samverkan mellan regeringen och befolkningen för effektuerande av de strafflagsbestämmelser och administrativa förfoganden, som kunde komma att fotas på en dylik svensk lagstiftning; 3) behovet av samverkan mellan den organiserade arbetarrörelsen och Nationernas förbund.

Beträffande det första önskemålet synes det vara välbetänkt att vänta och se, innan svensk lagstiftning ifrågasättes. Det, som enligt utskottets mening behöves, är icke så mycket en dylik lagstiftning som fastmer en förnyad omprövning från N. F:s egen sida av tillrädligheten att överhuvud bibehålla ett sanktionssystem, vars tillämpning tydligen skulle i

vissa situationer kunna ställa N. F. på ett belastningsprov, överstigande dess förmåga.

Det andra önskemålet synes visserligen utskottet i och för sig beaktansvärt. Men då alla hållpunkter saknas för ett bedömande av den ifrågasatta samverkans beskaffenhet och praktiska utgestaltning, anser sig icke utskottet kunna förorda en framställning till Kungl. Maj:t på denna punkt.

Vidkommande slutligen det tredje önskemålet håller utskottet före, att initiativet till dess förverkligande lämpligen bör utgå från de internationella arbetarorganisationerna själva.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2) av herr *O. Fredrik Ström*;

3) av herr *Fast*.